

До спеціалізованої вченої ради Д 64.051.28
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

ВІДГУК

офіційного опонента доцента кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидата юридичних наук Зуй Валентини Василівни на дисертацію Пиласвої Вікторії Миколаївни «Адміністративно-правові засади забезпечення транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми. Проведення Адміністративної реформи в Україні має за мету створення ефективної системи забезпечення функціонування органів виконавчої влади, яка буде побудована у відповідності до сучасних міжнародних та європейських стандартів організації та діяльності органів державної влади. Відповідно до взятих на себе зобов'язань нашої держави перед Європейським Союзом, український уряд повинен створити умови для впровадження та функціонування європейської моделі демократичного ефективного та транспарентного публічного врядування на національному, регіональному та місцевому рівнях. Сучасна правова категорія транспарентності у європейському адміністративному праві розглядається як засада забезпечення усього комплексу правових засобів реалізації партнерських відносин між органами державної влади та представниками громадського суспільства. Створюючи умови для відкритого та підзвітного публічного управління, транспарентність забезпечує високий рівень ефективності в діяльності складних державних організацій. Важливого значення набуває впровадження в Україні сучасного правового механізму реалізації та гарантування дотримання права доступу до публічної інформації та права участі в процесі прийняття політичних рішень, що вимагає проведення наукового дослідження засад забезпечення транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні.

Враховуючи вищезазначені фактори, ми констатуємо, що дисертаційне дослідження Пилаєвої Вікторії Миколаївни «Адміністративно-правові засади забезпечення транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні», яке носить комплексний характер та направлене на висвітлення питання адміністративно-правового регулювання реалізації транспарентності в діяльності органів виконавчої влади, характеризується своєчасністю, науковістю та практичною актуальністю.

У дисертації Пилаєва В. М. розкриває питання реалізації принципу транспарентності в діяльності органів виконавчої влади у адміністративному праві, що є свідченням відповідності теми наукової праці основним напрямкам наукових досліджень за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Дисертацію виконано відповідно до планових тем науково-дослідницької роботи кафедри державно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на 2016–2019 роки «Реформування адміністративного права в умовах сучасних соціально-політичних трансформацій» (державний реєстраційний номер 0116U000915).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, викладених в дисертації. Рівень теоретичного обґрунтування авторських положень та висновків дисертаційного дослідження дають змогу заключити, що здобувач досягнув поставленої мети. У роботі надано авторське визначення змісту та значення принципу транспарентності, виявлено його місце в системі принципів та досліджено співвідношення з іншими принципами діяльності органів виконавчої влади. Вагомим внеском в розвиток національної концепції відкритого та прозорого апарату публічного управління є запропонований дисертантом інституційний та гарантійний механізм забезпечення транспарентності в діяльності органів виконавчої влади.

Високий ступень обґрунтованості та достовірності наукових положень роботи підтверджує проведений автором аналіз масиву емпіричної

бази дослідження. Кількість джерел опрацьованого автором теоретичного матеріалу налічує 216 найменувань. Безсумнівною перевагою наукової праці є те, що теоретичні висновки та практичні рекомендації, що надані автором, ґрунтуються на аналітичному вивченні, як норм вітчизняного законодавства, так і приписів нормативно правових актів Європейського Союзу та внутрішніх актів країн-членів ЄС, які регулюють суспільні відносини в досліджуваній автором сфері.

Свідченням ознайомлення наукової спільноти із основними положеннями дисертаційного дослідження є опублікування автором 5 наукових статей у фахових виданнях України, 1 праці у зарубіжному виданні та 5 тезах наукових повідомлень. Наукові результати дослідження отримали апробацію на міжнародних та вітчизняних наукових і науково-практичних конференціях та круглих столах.

Автореферат дисертації з достатньою повнотою відображає стислий зміст дисертаційного дослідження.

Наукова новизна одержаних наукових результатів дослідження Пилаєвої В. М. полягає в тому, що у роботі представлено оригінальний авторський підхід до визначення особливої правової природи категорії «транспарентності», доведено необхідність включення транспарентності до системи загальних принципів діяльності органів виконавчої влади в Україні, розкрито зміст та обґрунтовано співвідношення принципів прозорості, відкритості, гласності, підзвітності та транспарентності в діяльності органів виконавчої влади. Дисертація є самостійним комплексним науковим дослідженням та має логічно побудовану чітку структуру, яка відображає вичерпне висвітлення об'єкта та предмету дослідження. Робота складається із вступу, трьох розділів, що зосереджують в собі дев'ять підрозділів та висновків. Наукові положення, викладені автором, ґрунтуються на використанні сучасних прийомів і методів наукового пізнання, що обрані із врахуванням визначеної мети та сформульованих завдань.

Зокрема, у підрозділі 1.1 автором було проведено всебічне дослідження доктринальних підходів до класифікації принципів діяльності органів виконавчої влади в Україні (с. 30-32). Вартим уваги є обґрунтування здобувачем доцільності первинного поділу принципів виконавчої влади «за цільовим призначенням або спрямованістю їх змісту на принципи організації апарату виконавчої влади та функціональні принципи діяльності її органів» (с. 28-30). Заслугує на підтримку запропоноване автором розуміння категорії «принципи діяльності органів виконавчої влади», як «складного системного явища, що має власну внутрішню цілісну структуру, включає в себе складні взаємозв'язки, доповнення та взаємозалежність між принципами» (с. 30).

Позитивним результатом дослідження видається запропоноване автором визначення змісту поняття «транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні» як комплексного принципу, який складається з елементів права доступу до публічної інформації, відкритості, прозорості, гласності, підзвітності та вимоги спрощення мови адміністрування. Слід визнати корисним розкриття автором дефініцій кожного елементу структури принципу транспарентності (підрозділи 1.2, 1.3).

Автор провів вичерпне аналітичне дослідження національної нормативно-правової бази в сфері забезпечення права доступу до публічної інформації, принципів відкритості, прозорості, гласності, підзвітності та вимоги спрощення мови адміністрування, на основі якого повно висвітлив стан та проблемні аспекти основ правового регулювання принципу транспарентності в діяльності виконавчої влади в Україні (підрозділ 2.1). Фаховий інтерес викликає проведений здобувачем аналіз європейського інституційного механізму реалізації принципу транспарентності та запропоновані на основі цього авторські положення щодо новітньої системи забезпечення реалізації принципу транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні (підрозділ 2.2). Крім того, керуючись системним підходом до виконання дослідження, Пилаєва В. М. обґрунтовано окреслила

механізм правового гарантування дотримання транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні (підрозділ 2.3).

Особливого практичного значення набуває проведений здобувачем аналіз нормативно-правової бази Європейського Союзу та зарубіжних країн у сфері забезпечення принципу транспарентності в діяльності органів виконавчої влади (підрозділи 3.1, 3.2). На підтримку заслуговує позиція дисертантки відносно того, що дослідження зарубіжного досвіду правового регулювання означеної сфери та запозичення теоретичного доробку теорії європейського адміністративного права, а також проведення «гармонізації вітчизняного законодавства в сфері забезпечення принципу транспарентності в діяльності органів виконавчої влади та імплементації норм права ЄС до системи внутрішнього законодавства» (с. 197) є ефективними та ключовими методами вдосконалення національного законодавства. Ми можемо констатувати, що вдало розроблені автором практичні рекомендації щодо оптимізації адміністративно-правового забезпечення принципу транспарентності в діяльності органів виконавчої влади (підрозділ 3.3) можуть бути використанні в процесі пошуку дієвих засобів підвищення ефективності функціонування органів державної влади.

Враховуючи загальну позитивну характеристику представленого наукового дослідження ми вважаємо необхідним висловити певні зауваження стосовно окремих положень дисертації, які потребують додаткової аргументації під час публічного захисту.

1. На сторінках дисертації Пилаєва В. М. визначає принцип транспарентності як один із ключових принципів функціонування моделі «публічного респонсивного управління». Автор не одноразово вказує на зв'язок між категоріями «транспарентності» та «респонсивного публічного управління» (с. 49, 126, 191, 201). У свою чергу, у роботі не проведено повного та достатнього роз'яснення змісту та сутності поняття «респонсивного управління», яке є новим для вітчизняної науки адміністративного права. Враховуючи позицію автора щодо необхідності

створення та забезпечення «європейської системи ефективного респонсивного публічного управління в Україні» (с. 191), додаткового пояснення вимагає, що саме автор розуміє під категорією «респонсивного публічного управління».

2. Розкриваючи структуру принципу транспарентності в діяльності органів виконавчої влади, здобувач зазначає, що принцип транспарентності є комплексним та змістовно охоплює право доступу до публічної інформації, прозорість, відкритість, гласність, підзвітність, вимогу спрощення мови адміністрування в діяльності органів виконавчої влади (с. 81). Виникає питання чи може категорія «спрощення мови адміністрування», поряд із законодавчо закріпленими категорією «права доступу до публічної інформації» й принципами «прозорості», «відкритості», «гласності» та «підзвітності», бути розглянута як повноцінний елемент структури принципу транспарентності. На нашу думку, вона є більше засобом досягнення мети забезпечення транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні. У зв'язку з цим позиція автора потребує уточнення під час захисту дисертації.

3. З метою удосконалення вітчизняного законодавства в сфері забезпечення транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні здобувач пропонує прийняти уніфікований акт («Єдині стандарти і принципи громадської участі, побудови партнерських відносин публічної адміністрації та представників недержавних громадських організацій»), у якому одержить своє закріплення новітня європейська система правових заходів забезпечення реалізації принципу транспарентності (с. 204). Отже, автору було б доцільно запропонувати не лише структуру вказаного акту, а також сформулювати у додатках до дисертації його Проект, який би надав роз'яснення статусу акту, його змісту та сфери правового регулювання.

Висловлені зауваження не стосуються принципових положень дисертації Пилаєвої В. М., носять дискусійний та суб'єктивний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження.

Загальний висновок. Проведений аналіз дає підстави постановити, що дисертація Пилаєвої В. М. є комплексним науковим дослідженням, а теоретичні положення її змісту та висновків характеризуються істотним значенням для науки адміністративного права. Загалом, представлена робота наділена ознаками повноти викладення матеріалу, достовірності, актуальності, оригінальності, самостійності та є завершеною творчою науковою працею. Дисертаційне дослідження **Пилаєвої Вікторії Миколаївни «Адміністративно-правові засади забезпечення транспарентності в діяльності органів виконавчої влади в Україні»** відповідає вимогам п. 9 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

доцент кафедри адміністративного права

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого,

кандидат юридичних наук, доцент

В.В. Зуй

Підпис	<i>Зуй В.В.</i>
Засвідчую	<i>[Signature]</i>
Нач. ВК	<i>[Signature]</i>
« 27 »	11 2017 р.